

La política lingüística d'Hongria

per Antal Paulik i Judit Solymosi

Resum

Ni la Constitució ni cap llei lingüística general estipula l'estatus oficial de la llengua hongaresa. L'Acta sobre els drets de les minories nacionals i ètniques regula els drets lingüístics de les 13 minories reconegudes. En el si d'aquestes comunitats, el nivell d'assimilació de les llengües és considerable; la utilització de les llengües minoritàries en la vida pública del país és pràcticament inexistent. A partir del canvi de sistema polític les minories lingüístiques han estat més actives, i amb la formació dels corresponents autogovernos s'ha tornat a posar en marxa l'engranatge. L'Estat d'Hongria vol fomentar l'ús de les llengües minoritàries mitjançant el desenvolupament de l'autonomia dels sectors cultural i educatiu i la creació d'unes condicions legislatives favorables, i també donant suport activament a les accions de les minories.

Sumari

1. Introducció
2. Context històric i dades actuals
3. La situació de les llengües minoritàries
4. Marc legislatiu
5. La pràctica i les institucions

1. Introducció

Contràriament al que succeeix en la major part dels estats de la regió, l'estatus oficial de la llengua dominant —l'hongarès— no queda estipulat ni en la Constitució ni per cap llei lingüística general. Tot i que l'administració de l'Estat utilitza l'hongarès, no hi ha cap llei vigent que ho prescriu. No obstant això, algunes disposicions específiques sí que regulen l'ús de l'hongarès, com ara l'Acta de 1997 sobre publicitat i protecció dels consumidors, o bé l'Acta del 2001 sobre la presentació en hongarès dels anuncis econòmics, dels rètols de les botigues i dels comunicats d'interès públic.

El preàmbul d'aquesta última Acta afirma la particular importància de la llengua nacional (l'hongarès): "La llengua hongaresa és la manifestació més important de la nostra existència nacional, expressa la nostra filiació nacional i constitueix el vehicle més important de la cultura, la ciència i la informació d'Hongria. Per aquest motiu és responsabilitat comuna de les presents generacions protegir-la, transmetre-la als nostres descendents, evitar que sigui assimilada i mantenir unes condicions ambientals lingüístiques sòlides."

Una de les clàusules finals de l'acta afirma que aquestes disposicions no afecten els anuncis i els rètols formulats en una de les llengües minoritàries en els nuclis de població, en els quals la minoria lingüística ha establert un autogovern minoritari.

Els drets lingüístics de les minories els regula de manera global l'Acta sobre els drets de les minories ètniques i nacionals. Més endavant detallarem les disposicions d'aquesta acta.

2. Context històric i dades actuals

Abans dels tractats de pau que van tancar la Primera Guerra Mundial, els súbdits de la monarquia austrohongaresa que tenien l'hongarès com a llengua nativa no arribaven a ser ni la meitat del total de la població hongaresa d'aquesta monarquia. Per això, la voluntat d'establir una administració *de/en* llengua hongaresa no solament va topar amb les barreres polítiques, sinó també amb les barreres lingüístiques. Com a resultat dels tractats de pau que van acabar amb la monarquia, el regne hongarès, que encara era multilingüe, es va reorganitzar sota la dominació exclusiva de la llengua hongaresa. Suplantar les llengües minoritàries en la vida pública es va convertir en una política estatal deliberada. I aquesta política estatal tenia a favor que les comunitats minoritàries que aleshores vivien a Hongria havien deixat les seves regions originàries abans d'assolir el desenvolupament d'una llengua

literària estàndard, i en conseqüència parlaven, al segle vint, unes versions dialectals arcaïques, no aptes per a respondre a les necessitats de comunicació de l'era moderna.

La redistribució, obligada o voluntària, dels assentaments de la població després de la Segona Guerra Mundial va reforçar encara més "l'eficàcia" de l'assimilació lingüística forçada que es va dur a terme en el període d'entreguerres. Bàsicament, aquesta redistribució va destruir les comunitats minoritàries, va debilitar les identitats i va accelerar-ne l'assimilació. Tot i que la política sobre minories d'abans de 1990 reconeixia algunes comunitats minoritàries i, aparentment, donava suport a la transmissió de les cultures minoritàries i el desenvolupament d'una base educativa pròpia, l'assimilació cultural i la disminució del rol de les llengües minoritàries progressaren.

El resultat ha estat que la major part de les minories que avui dia viuen a Hongria declaren una filiació doble o múltiple: els seus lligams amb la cultura i la llengua hongareses són igual de forts (i de vegades fins i tot més forts) que no els lligams amb les pròpies nacionalitats originàries.

A Hongria, l'últim cens es va dur a terme l'any 2001, segons el qual la població del país a finals de segle era de 10.198.000 habitants, i la proporció de ciutadans amb filiació a les 13 minories, baixa: l'any 1990 i l'any 2001 era d'un 2.5 % i un 3.2 %, respectivament. Per avaluar aquestes dades hem de tenir en compte que no era obligatori respondre a les preguntes referents a la filiació a les cultures minoritàries, i que unes experiències històriques negatives frenaven la disponibilitat a declarar la pròpia identitat.

Com en altres censos previs, les dades estadístiques de l'any 2001 destaquen que les minories viuen disseminades per tot el país i que, per regla general, constitueixen una minoria dins dels nuclis de població on resideixen. L'antiga distribució regional de les comunitats minoritàries ja no és vàlida, perquè aquestes comunitats també han experimentat l'èxode cap als centres urbans, i aquest procés n'ha accelerat l'assimilació lingüística i contribueix a dificultar l'aplicació dels drets lingüístics –en particular pel que fa al sistema educatiu.

Resultats del cens de 2001

Grup minoritari	Identificació amb la llengua materna			Pertinença a una minoria			Vinculació a la cultura i tradicions minoritzades	Ús de la llengua amb amics	Percentatge d'usuaris comparat amb la llengua materna
	Nombre								
	1990	2001	Canvi %	1990	2001	Canvi %			
Búlgar	1370	1299	-5,2%	..	1358		1693	1118	86,1
Romaní	48072	48685	1,3	142683	190046	33,2	129259	53323	109,5
Grec	1640	1921	17,1	..	2509		6140	1974	102,8
Croat	17577	14345	-18,4	13570	15620	15,1	19715	14788	103,1
Polonès	3788	2580	-31,9	..	2962		3983	2659	103,1
Alemany	37511	33792	-9,9	30824	62233	101,9	88416	53040	157,0
Armeni	37	294	694,6	..	620		836	300	102,0
Romanès	8730	8482	-2,8	10740	7995	-25,6	9162	8215	96,9
Serbi	2953	3388	14,7	2905	3816	31,4	5279	4186	123,6
Eslovac	12745	11816	-7,3	10459	17692	69,2	26631	18056	152,8
Esloveni	2627	3187	21,3	1930	3040	57,5	3442	3119	97,9
Rutè		1113		..	1098		1292	1068	96,0
Ucrainès	674	4885		..	5070		4779	4519	92,5
Total	137724	135787	-1,4	213111	314059		300627	166365	122,5
Budapest		16061			29884		35372	21958	136,7
Zones rurals		53973			115262		115520	66920	124,0
Poblacions		65754			168914		149735	77488	117,8

Basat en les dades de l'Oficina Central d'Estadística
 Compilació de l'Oficina de les Minories Ètniques i Nacionals

Però malgrat totes aquestes consideracions, cal remarcar que, a partir del canvi de sistema polític, les comunitats lingüístiques minoritàries són més actives. Les minories que abans no havien estat oficialment reconegudes (la gitana, la búlgara, la grega, la polonesa, l'armènia, la rutena i l'ucraïnesa) van crear institucions i organismes propis i van participar activament en l'elaboració dels principis d'una política minoritària democràtica. La redacció, l'any 1993, de l'Acta sobre Minories va ser fruit, principalment, de la contribució activa de les minories, i és aquesta Acta que determina la política minoritària de la República d'Hongria. Com que l'Acta subratlla de manera molt particular els drets lingüístics, cal considerar-la el primer compendi sistemàtic de la política sobre llengües minoritàries.

El passat històric i l'antiguitat de la coexistència històrica han estat criteris primordials en l'elaboració de la definició de minoria de l'Acta sobre els drets de les minories ètniques i nacionals, segons la qual: "Tots els grups de persones que hagin viscut en territori de la República d'Hongria com a mínim al llarg d'un segle, que siguin minoria numèrica dins la població del país, els membres dels quals siguin ciutadans hongaresos, que es distingeixin de la resta de la població perquè tenen una llengua, cultura i tradicions pròpies, i que manifestin un sentit de pertinença compromesa dirigida a preservar aquests distintius i a protegir els interessos de les seves comunitats històriques" són minories ètniques i nacionals reconegudes com a integrants constituents de l'Estat.

L'Acta defineix com a minories ètniques o nacionals natives d'Hongria 13 comunitats ètniques: la búlgara, la gitana, la grega, la croata, la polonesa, l'alemanya, l'armènia, la romanesa, la rutena, la sèrbia, l'eslovaca, l'eslovena i la ucraïnesa. I conformement a l'Article 51 de l'Acta, "A la República d'Hongria tothom pot fer ús de la seva llengua materna, allà on vulgui i sempre que ho vulgui. Les condicions de l'ús de les llengües de les minories –en els casos protegits per una llei separada– han de ser garantides per l'Estat."

3. La situació de les llengües minoritàries

Com a conseqüència, en part, de la manca d'organització autònoma de les minories al llarg de quasi 50 anys, l'ús de les llengües minoritàries en la vida pública del país pràcticament ha desaparegut, i ha quedat restringit a l'esfera familiar. Paral·lelament a la modernització de la societat i a la dissolució de les grans famílies, avui dia ni tan sols dins del cercle familiar queda garantida la transmissió de les llengües minoritàries. Al llarg de les dècades passades, els membres de les generacions intermèdies no varen ser partíceps d'una educació en llengua materna, per tant en desconeixen el seu registre erudit o literari, i en conseqüència no el poden transmetre. Cada vegada és més corrent que la responsabilitat de la transmissió lingüística recaigui en el sistema educatiu més que no en la família. Això fa que la forma dialectal que els membres d'una determinada minoria coneixen estigui en vies d'extinció i sigui substituïda per la llengua literària estàndard que es parla a l'estat correlacionat.

Per raons objectives, el progrés de les llengües literàries ara ja s'ha convertit en un procés irreversible. El que poden fer l'Estat i les comunitats minoritàries és fomentar la documentació dels monuments lingüístics que encara existeixen i garantir que els alumnes que vulguin participar en l'educació en una llengua materna minoritària tinguin la possibilitat d'aprendre la versió literària d'aquesta llengua.

Pel que fa a l'ús de la llengua, les 13 minories poden dividir-se en tres grans grups. En el primer grup trobem els gitanos, la majoria dels quals –prop d'un 30%– tenen l'hongarès com a llengua materna. (La part més petita d'aquesta població –una minoria dins d'una minoria– tenen una llengua materna diferent i pertanyen al segon grup, que comentarem més endavant. L'ús de la llengua gitana i del *beash* només difereixen de l'ús d'altres llengües dins d'aquest grup en què les comunitats gitanes estan menys integrades dins del seu medi social.)

El segon grup el componen les minories més petites (ucraïnesos, rutens, polonesos, grecs, búlgars i armenis). En les dècades precedents, un nombre proporcionalment important de membres acabats d'arribar varen afegir-se a aquestes comunitats sense tenir cap coneixement, o cap coneixement substancial, de la llengua hongaresa, i immediatament van començar a contribuir activament en la vida de la comunitat. Una característica típica d'aquestes minories és que utilitzen activament la llengua minoritària tant en públic com en família. No obstant això, és lògic esperar que la transmissió generacional de la llengua es farà més problemàtica en el futur, i que l'ús de la llengua per part de les properes

generacions diferirà de l'ús de la llengua en l'actualitat. Les anomenades escoles dominicals només poden contribuir a millorar el coneixement de la llengua adquirida en família, i, de moment, no tenim notícies respecte a l'ensenyament de la llengua a les escoles.

El tercer grup el componen les comunitats més grans (alemanys, croates, eslovacs, romanesos i eslovens), que van arribar al país abans no sorgís el moviment neologista als seus països d'origen, i que, per tant, parlen una versió arcaica de la llengua. Aquestes comunitats han assolit un nivell d'assimilació lingüística molt elevat i gairebé no utilitzen la llengua minoritària, ni tan sols en família.

Pel que fa a aquestes minories, la creació dels governs minoritaris autònoms ha fet que tornés a posar-se en marxa l'engranatge, tot i que, de moment, el seu desenvolupament ha tingut uns resultats limitats. Els esforços dels autogovernos minoritaris per a "rehabilitar" la llengua materna i retornar-la a la vida pública han tingut un cert efecte.

La reforma educativa continuada pot ampliar el ventall de possibilitats de reaprendre i utilitzar aquestes llengües. Els drets de veto i consultiu legalment garantits als autogovernos de les minories locals poden avalar la protecció de l'ensenyament de les llengües minoritàries. Una elaboració detallada dels requisits de la llengua i la literatura minoritàries, i la introducció de la formació complementària obligatòria per als ensenyants fan possible una millora de la instrucció escolar.

4. Marc legislatiu

La *Constitució* de la República d'Hongria (Acta núm. 49 de l'any 1949) estipula que les minories ètniques i nacionals són integrants constituents de l'Estat. La Constitució garanteix a les minories el dret de participar col·lectivament en la vida pública, la cura de la seva pròpia cultura, l'ús generalitzat de les seves llengües natives, l'educació en les seves llengües natives, i el dret de l'ús dels seus noms en les seves llengües pròpies.

L'*Acta núm. 77 de l'any 1993 sobre els drets de les minories ètniques i nacionals* proporciona a les tretze minories històriques drets minoritaris individuals i col·lectius, inclosos el dret de l'autonomia no territorial (personal) i la creació dels autogovernos minoritaris.

L'*Acta sobre les minories* classifica els drets lingüístics segons les categories individual i col·lectiva. Entre els drets lingüístics individuals, hi trobem el dret de celebrar les festivitats i les cerimònies eclesiàstiques en llengua materna, el dret de posar els noms en llengua materna —inclos el dret de registrar els documents personals en la llengua materna i en hongarès— i el dret de tenir accés a la cultura i a l'educació en llengua materna.

L'*Acta* garanteix a les comunitats lingüístiques minoritàries el dret de disposar d'informació en llengua materna de manera constant i regular als mitjans de comunicació electrònics de l'administració pública, el dret d'iniciar i d'organitzar l'ensenyament de la llengua materna a tots els nivells educatius, el dret de salvaguardar i tenir cura dels valors culturals, les tradicions i les festivitats de la comunitat en la llengua materna així com el dret d'utilitzar la llengua nativa en l'administració pública i als jutjats. Els membres dels governs locals minoritaris també tenen el dret d'expressar-se en la llengua materna durant les sessions parlamentàries.

Segons l'acta, els governs locals estan obligats a publicar els decrets locals en les llengües minoritàries que es parlen a la població, a subministrar els diferents impresos utilitzats en l'administració en les llengües minoritàries, i també a responsabilitzar-se dels rètols i els indicadors dels edificis que contenen els serveis públics i de les plaques que indiquen els límits de les poblacions i els noms dels carrers. En les poblacions que alberguen comunitats minoritàries és obligatori que els funcionaris destinats a ocupar els càrrecs de l'administració i els serveis públics parlin la llengua de la minoria.

L'*Acta sobre l'educació pública* estipula que —a part de l'hongarès— la llengua utilitzada en l'ensenyament preescolar i escolar, és la llengua de les minories ètniques i nacionals. L'esmena de l'any 1996 d'aquesta acta ja va tenir en compte totes aquelles competències incloses en l'Acta sobre les Minories, que donen dret a influir sobre els continguts i sobre l'estructura del sistema educatiu per part de l'autogovern de les minories. D'acord amb

aquesta esmena, es va crear una Comissió de les Minories Nacionals, constituïda pels representants de totes les minories, que és un cos consultiu del Ministeri d'Educació.

L'Acta de 1996 sobre la ràdio i la televisió estipula que la recopilació de programes dedicats a presentar la cultura i l'estil de vida de les minories és una tasca obligatòria dels mitjans de comunicació dels serveis públics. Els documentadors dels programes dels serveis públics estan obligats a divulgar informació en llengua materna.

L'Acta de 1997 sobre la protecció dels béns culturals, de les institucions dels museus, dels serveis de les biblioteques públiques i de l'educació cultural considera que la protecció de les tradicions culturals de les minories, la millora de les condicions econòmiques, intel·lectuals i personals individuals i col·lectives, així com també el suport a les institucions i organismes que tenen com a objectiu l'aplicació d'aquests valors, és tasca comuna del conjunt de la societat.

Els drets de les minories i l'ús de les llengües minoritàries també estan regulats pels acords internacionals signats i promulgats per la República d'Hongria. D'entre aquests acords destaquen per la seva importància els dos documents bàsics del Consell d'Europa: la Convenció per la Protecció de les Minories Nacionals i la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries. Hongria ha estat un dels primers països en adherir-se a ambdós documents.

D'acord amb l'estructura específica i al contingut de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, Hongria va aplicar el reglament opcional del Capítol III respecte a les llengües croata, eslovaca, alemanya, sèrbia, romanesa i eslovena. Els nostres compromisos s'impliquen de manera rellevant en l'ensenyament de les llengües minoritàries i en l'ús d'aquestes llengües en la vida pública. L'informe sobre l'aplicació de la Carta, així com les recomanacions del Comitè Ministerial, poden llegir-se al lloc web del Consell d'Europa.

5. La pràctica i les institucions

Gràcies a una política minoritària conseqüent i continuada, Hongria compta amb el rerefons institucional necessari per a la protecció de les llengües minoritàries. A nivell legislatiu, la Comissió Permanent dels Drets Humans i de les Qüestions Religioses i de les Minories del Parlament Hongarès supervisa que no hi hagi violació dels drets lingüístics i minoritaris en el procés d'elaboració de les disposicions legals. La institució del Comissariat Parlamentari dels drets de les minories ètniques i nacionals –creada en conformitat a les disposicions de la Constitució i a l'Acta núm. 59 de l'any 1993— correspon exclusivament al Parlament. El mitjançer de les minories és el responsable d'investigar qualsevol tipus d'abús o de violació dels drets de les minories (incloses les lingüístiques) per part de les autoritats oficials, així com de promulgar les recomanacions i de prendre mesures individuals i col·lectives per a posar-hi remei. El control i l'aplicació dels drets lingüístics de les minories també formen part de les tasques del Ministeri de les Minories Ètniques i Nacionals.

Existeixen uns departaments específics per a les qüestions de les minories dins de les dues línies ministerials més importants, el Ministeri d'Educació i el Ministeri del Patrimoni Cultural Nacional. En ambdós ministeris els comissaris ministerials específics de la minoria gitana ajuden a solucionar els problemes culturals i educatius particulars de la minoria gitana.

Els autogovernos de les minories, com a part del sistema de l'administració pública, són els advocats principals dels drets lingüístics en l'àmbit regional i nacional. L'estipulació del dret d'utilitzar una llengua col·lectiva també figura als documents bilaterals promulgats pels comissariats intergovernamentals per a la protecció de les minories.

Després del canvi de sistema polític, hem constatat un ressorgiment extraordinari de la vida pública de les minories. A part de la creació del sistema dels autogovernos de les minories, es fundaren nombroses organitzacions civils destinades a protegir les llengües minoritàries, mitjançant la promoció de l'ús de les llengües pròpies, i a representar els interessos educatius de les minories. Entre les organitzacions de les minories més nombroses trobem diverses associacions professionals dels escriptors i els artistes de les minories, que aconsegueixen un paper de gran rellevància en el foment de l'ús literari dels dialectes, i les seves publicacions constitueixen una aportació cabdal per l'educació de les minories.

Exceptuant la minoria sèrbia, totes les comunitats minoritàries han creat uns instituts de recerca propis. La seva gran rellevància resideix en la publicació i la investigació sobre els dialectes, l'etnografia, la història i el sistema de vida actual de les minories en la llengua pròpia d'una determinada minoria. En alguns casos, aquests instituts de recerca treballen en estreta col·laboració amb les acadèmies de les ciències dels estats, que estan molt interessats en estudiar uns fenòmens lingüístics o culturals que van desaparèixer del seu país natal uns quants segles enrere.

L'Acta sobre les Minories, així com les actes sobre l'educació pública i l'educació superior, constitueixen el marc legislatiu de l'ensenyament de les llengües minoritàries. Les condicions de l'ensenyament en llengua minoritària o de l'ensenyament de les llengües minoritàries s'ha desenvolupat en tots els nivells de l'educació pública (parvularis i escoles primàries i secundàries). En l'esfera de l'educació superior uns departaments específics s'encarreguen de la formació dels ensenyants de les llengües i les literatures minoritàries.

Com que la filiació a una minoria és una qüestió privada delicada, el govern municipal local organitzarà i promocionarà l'educació minoritària només quan ho demanin els pares. Per llei, la petició dels pares i de vuit alumnes d'una mateixa minoria serà suficient, i obligarà a la municipalitat a fer un curs d'educació en llengua minoritària.

Per altra banda, el sistema d'educació pública inclou la coexistència simultània de tres formes d'educació en llengua minoritària. La forma més estesa és aquella per la qual la llengua minoritària s'ensenyava al llarg de quatre classes setmanals i totes les altres matèries són impartides en hongarès. De tota manera, però, els escolars també reben lliçons sobre el passat, els orígens, la història, les particularitats específiques, els costums i l'art popular de la minoria que els és pròpia; i, a més, aprenen la història i el sistema de vida actual de l'estat correlacionat. Cal fer constar, però, que el nombre d'escolars inscrits en aquesta forma d'educació està en regressió, excepte pel que fa a la minoria alemanya.

En la segona forma, l'educació és bilingüe: les humanitats, per exemple la història, la literatura i la geografia, s'ensenyen en la llengua nativa, mentre que les matèries de les ciències naturals són impartides en hongarès. Aquesta forma cada vegada és més popular entre les famílies minoritàries, i els coneixements lingüístics que els alumnes hauran adquirit amb aquest sistema sens dubte els seran de gran utilitat en el futur.

La tercera forma d'educació s'ofereix en la llengua minoritària: totes les matèries –a excepció de la llengua i la literatura hongareses– són impartides en la llengua pròpia de la minoria. Aquesta forma no és la predominant, perquè els pares de les comunitats minoritàries sovint consideren que una millor adquisició del principal corrent lingüístic del medi social és més important que no el coneixement adquirit exclusivament en la llengua materna.

Les minories més petites, en canvi, intenten ensenyar als seus fills la llengua minoritària, la literatura i altres matèries des de l'estructura de les anomenades escoles dominicals, que constitueixen una forma particular d'educació minoritària, i estan organitzades al marge del sistema escolar. Tot i que el Ministeri d'Educació dona suport econòmic a aquesta forma d'educació, per a seguir progressant en aquest camp caldria que aquestes minories organitzessin les seves pròpies escoles des de l'àmbit del sistema d'educació pública. I això és perfectament factible d'acord amb l'acta sobre l'educació pública.

L'obligació legal de fornir els serveis de biblioteca de les llengües minoritàries l'acompleixen les biblioteques públiques, regides pels governs locals (municipals). Aquesta xarxa proporciona serveis a les minories croata, alemanya, romanesa, sèrbia, eslovaca i eslovena, en centenars de poblacions per tot el país. Dins del sistema de les biblioteques públiques, n'hi ha dinou, anomenades "biblioteques bàsiques", que també col·laboren en l'abastament d'aquests serveis. Però pel que fa a la resta de comunitats minoritàries, són els autogovernos minoritaris nacionals que es debaten per arribar a establir un fons de llibres bàsic destinat a les biblioteques.

Actualment, els teatres en llengües minoritàries s'organitzen. Els teatres alemany, croata i serbi ja estan institucionalitzats, i el teatre eslovac està en gestació. Les companyies de la resta de minories encara treballen com a grups d'aficionats. L'any 2004, el Tercer Festival de Teatres Minoritaris va oferir disset representacions, que presentaven dotze minories.

Les institucions que han demostrat ser més eficients en la tasca de salvaguardar les tradicions són els centres de les comunitats minoritàries que treballen amb el suport del Estat. Aquests centres no solament acullen les activitats relacionades amb l'art, la música, i les tradicions populars, sinó que, cada vegada més, també es dediquen a les activitats de la cultura moderna, les arts decoratives, la literatura i el cinema. A més de presentar el patrimoni cultural i la riquesa de les minories que viuen a Hongria, els centres de les comunitats minoritàries sovint organitzen accions culturals que presenten la producció cultural dels estats correlacionats.

El finançament de la premsa escrita i les publicacions de les minories està subvencionat, gairebé de forma exclusiva, per l'Estat central. Aquestes publicacions solen ser bilingües. Les minories tenen l'ocasió de presentar les publicacions més recents a la Fira del Llibre de Budapest. La publicació minoritària més popular de la fira d'aquest any ha estat *El Petit Príncep*, D'Antoine de Saint-Exupèry, que fou editat en llengua gitana.

Finalment, l'esmena en curs de l'acta sobre les minories té com a objectiu reforçar els autogovernos de les minories i esperem que, en conseqüència, es tradueixi en una agilitació de l'aplicació dels drets lingüístics. L'esmena garanteix a les comunitats minoritàries el traspàs i la gestió de les institucions que promocionen la preservació i el desenvolupament de les llengües que els són pròpies, de què seran responsables els autogovernos. Aquest procés ja ha començat, i el projecte de llei promulgat conté els elements necessaris per a garantir la salvaguarda i el funcionament d'aquestes institucions.

Antal Paulik

apaulik@mail.datanet.hu

Judit Solymosi

solymosij@mail.datanet.hu

Ministeri de les Minories Ètniques i Nacionals